

Delaktighet och jämlikt inflytande

Pressmeddelande

Den svenska demokratin är stark, men den politiska ojämlikheten ökar. De som är politiskt aktiva och som upplever att de kan påverka är i huvudsak välutbildade, socioekonomiskt resursstarka personer. Det finns också stora skillnader i valdeltagande mellan hög- och lågutbildade samt mellan svensk och utrikes födda. Detta är en stor utmaning för demokratin, konstaterar 2014 års Demokratiutredning som i dag överlämnar sitt betänkande "Låt fler forma framtiden!" till demokratiminister Alice Bah Kuhnke.

- När polariseringen ökar och förtroendesiffrorna för ledande politiker är historiskt låga är det nödvändigt att vidta åtgärder som gör att fler människor engageras i politiken, att medborgarnas direkta inflytande på politiska beslut ökar och att den segregation som också speglas i det politiska deltagandet bryts, säger utredaren Olle Wästberg i en kommentar.

Utredningen föreslår att ett nytt mål för demokratipolitiken antas; "en hållbar demokrati som kännetecknas av delaktighet och jämlikt inflytande". För att uppnå målet bör regeringen vidta åtgärder inför och mellan valen som syftar till att öka den politiska jämlikheten. En ny maktutredning ska tillsättas med uppgift att sammanställa kunskap om maktförhållandena i det svenska samhället.

Utredningens översyn av de politiska partiernas roll i demokratin visar att de aktiva inte är representativa för befolkningen i sin helhet. Partierna måste öppna upp sig för nya medlemsgrupper och vara fysiskt närvarande i lokalsamhället, inte minst i förorterna. Utredningen vill att en bredare översyn av partistödet bör göras för att se i vilken mån de olika formerna av partistöd används på ett ändamålsenligt sätt och stöttar de folkvaldas lokala närvaro.

Partierna måste öka representationen av kvinnor, utrikes födda, personer med funktionshinder och unga bland de förtroendevalda. För att underlätta för förtroendevalda att förena ett uppdrag med arbets- och familjeliv och för att skapa bättre förutsättningar för underrepresenterade grupper att ta uppdrag föreslår utredningen bl.a. att det ska vara möjligt för fullmäktigeledamoter att behålla sitt uppdrag trots att de flyttat från kommunen liksom att förtroendevalda ska kunna vara föräldralediga- och sjukskrivna. För att motverka elitiseringen och maktkoncentrationen bör partierna i fullmäktige överväga en begränsning av antalet mandatperioder som en person kan inneha uppdraget som ordförande. Mot bakgrund av den ökade omfattningen av hot och trakasserier mot förtroendevalda föreslår vi att kommuner och landsting får ett ansvar för att förtroendevalda ska kunna fullgöra sitt uppdrag under trygga och säkra former.

Utredningen föreslår att en s.k. folkmotion införs till riksdagen och till kommun- och landstingsfullmäktige. Det innebär att en enskild individ kan väcka ett förslag och om detta får stöd av en procent av de röstberättigade till riksdagen eller av de folkbokförda i en kommun eller ett landsting ska det tas upp som en motion. Utredningen föreslår också att en nationell demokratiportal upprättas där det ska vara möjligt att via nätet lämna och stödja folkmotioner och ta initiativ till lokala folkomröstningar. Det underlättar initiativ till lokala folkomröstningar.

2014 ÅRS DEMOKRATIUTREDNING

Delaktighet och jämlikt inflytande

Utredningen föreslår vidare att det ska framgå av kommunallagen att fullmäktige ska verka för att medlemmarna ska ha förutsättningar att delta och framföra sina synpunkter inför beslut. Bestämmelsen ska ses som en demokratisk princip. Utredningen anser även att ungas möjligheter till inflytande måste stärkas. Kommuner ska kunna genomföra en försöksverksamhet med rösträtt från 16 år i valen 2018 och 2022. Utredningen föreslår att kunskap om den lokala demokratis funktionssätt liksom kunskap om kritisk granskning och källkritik ska vara prioriterade insatser i det nationella skolutvecklingsprogrammet. Utredningen lämnar även förslag till hur delaktigheten och inflytandet bland personer med funktionsnedsättningar kan öka.

För betänkandet i sin helhet och en kort sammanfattning se www.demokratiutredningen.info

Kontaktpersoner

För frågor om utredningen

olle@wastberg.se

daniel.lindvall@regeringskansliet.se

För mer information:

Hemsida: <http://demokratiutredningen.info/>

Twitter: @demokratiutr

Facebook & Instagram: Demokratiutredningen